

de blauwe klauwier

JAARGANG 18 NR. 1

DE BLAUWE KLAUWIER is een uitgave van VOGELWERKGROEP "DE KEMPEN", en verschijnt 4 keer per jaar.

LOSSE ABONNEMENTEN zijn verkrijgbaar door storting van f26,50 op girorekening 5859111 ten name van Vogelwerkgroep de Kempen te Eindhoven, onder vermelding van "abonnement Blauwe Klauwier". De portokosten zijn in de prijs inbegrepen.

DE REDACTIE bestaat uit: Jack Bos, Pierre v.d. Wielen
en Jan Wouters.

Het redactie-adres is: De Braken 11, 5541 AC Reusel.

VOGELWERKGROEP "DE KEMPEN" beoogt bezig te zijn met vogelstudie in de Kempen, teneinde de kennis over de, in het wild levende, vogels te vergroten en een bijdrage te leveren aan de bescherming van deze vogels in hun milieu. Hiernaast is ruimte voor andere activiteiten zoals: natuurstudie in ruimere zin, voorlichting, educatie en beheerswerkzaamheden.

LIDMAATSCHAP kan men verkrijgen door zich te wenden tot de secretaris: P. Busink, Urkhovenseweg 274, 5641 KN Eindhoven, tel. 040-814970. Het lidmaatschap begint met een proeflidmaatschap van 3 maanden. De contributie bedraagt f45,-- per jaar; studenten betalen f35,-- en gezinsleden f22,50. De contributie kan gestort worden op girorekening 5859111 ten name van Vogelwerkgroep de Kempen te Eindhoven, onder vermelding van "contributie Vogelwerkgroep".

Leden kunnen zich voor f10,-- per jaar abonneren op "De Roodborsttapuit", het tijdschrift van het Samenwerkingsverband van Oost-Brabantse Vogelwerkgroepen (SOV). Dit bedrag moet ook op bovenstaand gironummer worden voldaan, onder vermelding van het gewenste.

HET POSTADRES van vogelwerkgroep "De Kempen" is dat van de secretaris: P. Busink, Urkhovenseweg 274, 5641 KN Eindhoven, tel. 040-814970.

HET DIA-ARCHIEF wordt beheerd door: Wim de Kroon, Kuikseindseweg 6, 5091 TD Middelbeers, tel. 04244-2329.

ARTIKELN UIT DE BLAUWE KLAUWIER MOGEN WORDEN OVERGENOMEN, NA VOORAF VERKREGEN SCHRIFTELIJKE TOESTEMMING VAN DE REDACTIE, ONDER VERMELDING VAN DE BRON.

BIJZONDERE WAARNEMINGEN IN DE KEMPEN IN 1990.

Henk Hendriks

Hier dan eindelijk het overzicht van leuke waarnemingen in 1990. Het kostte erg veel moeite om dit jaar alle gegevens bij elkaar te krijgen. Na aandringen van een aantal mensen binnen de Vogelwerkgroep heb ik toch maar een overzicht gemaakt, hoewel ik sterk de indruk heb dat het incompleet is.

Voor mij is het, voorlopig althans, de laatste keer dat ik het doe. Na zo'n 10 jaar vind ik dat iemand anders het maar eens over moet nemen.

(Noot van de redactie: intussen is hiervoor al iemand gevonden, namelijk Bram Aarts.)

- Geoorde Fuut. - 21 broedparen op het Goor/Flaes, Lage Mierde.
- 2 à 3 broedparen Ringselvennen, Budel-Dorplein.
- 8 à 9 broedparen Malpie, Valkenswaard.
- Op 15 april 16 exx. Ringselvennen, Budel-Dorplein.
- Op 14 mei en 8 juni 1 paar op het Grootmeer, Vessem.
- Op 11 juni 1 paar op het Meeuwven, Aalst.
- Aalscholver. - Op 20 okt. 17 exx. overtrekkend, Cartierheide, Hapert en
3 exx. Strabrechtsche Heide, Heeze/Mierlo.
- Op 3 nov. 26 exx. overtrekkend, Cartier.
- Roerdomp. - 1 broedpaar Beuven, Someren.
- 1 broedpaar Strabrecht.
- 1 broedpaar Vessemse Vennen.
- 1 broedpaar Goor/Flaes.
- Budel-Dorplein: 1 broedpaar Ringselvennen en 1 broedpaar De Hoort.
- 1 broedpaar visvijvers Bergeijk.
- Op 22 april 1 ex. Strijperheg, Leende.
- Op 5 mei en 14 okt. 1 ex. Grootmeer, Vessem.
- Grote Zilverreiger. - Van 16 okt. tot 16 dec. 1 ex. aanwezig Visvijvers
Valkenswaard.
- Kleine Zwaan. - Op 16 dec. 6 adulte exx. Visvijvers Valkenswaard.
- Wilde Zwaan. - In januari en februari waargenomen op het Soerendonks Goor.
maximum aantallen: 18 febr. 10 exx. en 25 febr. 11 exx.
- Op 9 dec. 5 ad.+ 5 juv. Soerendonks Goor, Soerendonk.
- Op 16 dec. 1 ad.+ 2 juv. Visvijvers Valkenswaard.

Rietgans. - Op 25 nov. 3 exx. overvliegend, E-3-strand.
- Op 23 dec. 10 exx. zuidoost, E-3-strand.
- Op 30 dec. 53 exx. t.p. Heikant, Hulsel.

Kolgans. - 28 jan. 2 exx. overvliegend, Veldhoven.
- 17 febr. 27 exx. overvliegend, E-3-strand.

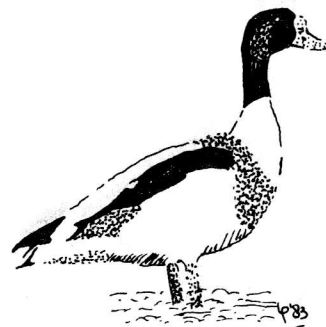
Grauwe Gans. - 10 à 11 broedparen Ringselvennen, Budel-Dorplein.
- Op 10 maart 17 exx. noord, Reusel.
- Op 31 maart 2 exx. Beuven.
- Op 24 juni 6 exx. Keijenhurk, Middelbeers.
- Op 14 okt. 1 ex. Goorven, Lage Mierde.
- Op 16 okt. 1 ex. E-3-strand, Eersel/Vessem.
- Op 16 dec. 65 exx. Ringselvennen, Budel-Dorplein.

Brandgans. - Op 24 juni 2 exx. Keijenhurk.
- Op 2 dec. 1 ex. Goorven.

Nijlgans. - 1 broedpaar Visvijvers Valkenswaard.
- Op 16 juni 11 exx. Biesven, Groote Heide, Leende.
- Op 17 juni 11 exx. Hasselvennen, Leenderbos, Leende.
- juli/sept 1 ex. Floegstraat, Best en Ekkersweijer, Eindhoven.

Casarca. - 17 april 1 ex. Pastoorsweijer, Bergeijk.
- 22 april 2 exx. overvliegend Biesven, Groote Heide.

Bergeend. - januari 2 exx. Ekkersweijer.
- Op 2 maart 1 paar Beuven.
- Op 18 maart 4 exx. Goorven.
- Op 16 mei 2 exx. Starven/Beuven, Someren.
- Op 19 mei 2 exx. Ringselvennen, Budel-Dorplein.
- Op 5 aug. 1 paar Goor/Flaes.
- Op 2 dec. 1 ex. Goorven.

Smient. - Op 20 febr. vrouwtje E-3-strand.
- Op 4 maart 21 exx. Soerendonks Goor.
- Op 15 sept. vrouwtje E-3-strand.
- Op 9 dec. 14 exx. Soerendonks Goor.
- Op 16 dec. 17 exx. Soerendonks Goor.

Krakeend. - Op 16 dec. 68 exx. Gat van Leende.

- Pijlstaart. - Op 4 maart mannetje Soerendonks Goor.
- Op 18 maart mannetje Keijenhurk en
1 paar Beuven.
- Op 17 april 2 paar Beuven.
- Op 30 sept. 1 paar Soerendonks Goor.
- Op 14 okt. mannetje Goorven.
- Op 16 okt. en 4 nov. vrouwtje Soerendonks Goor.
- Zomertaling. - Op 31 maart 2 vrouwtjes Ringselvennen, Budel-Dorplein en
2 exx. Beuven.
- Op 18 april 1 paar Soerendonks Goor.
- Op 22 april 2 mannetjes en 1 vrouwtje Beuven.
Gedurende de maanden mei en juni regelmatig 1 mannetje of 1
vrouwtje waargenomen Beuven. Waarschijnlijk 1 broedpaar hier.
- Witoogeend. - Op 5 mei mannetje Klein Meer, Vessem.
- Brilduiker. - Op 28 jan. vrouwtje Gat van Waalre, Waalre.
- Op 3 febr. 5 mannetjes + 8 vrouwtjes E-3-strand.
- Op 4 febr. vrouwtje Gat van Waalre.
- Op 18 maart 2 mannetjes + 7 vrouwtjes Goorven.
- Op 4 nov. 3 vrouwtjes/juv. Goorven.
- Maximum aantal E-3-strand in nov./dec. was 14 december:
toen 6 mannetjes + 16 vrouwtjes/juv.
- Op 16 dec. 1 vrouwtje/juv. Soerendonks Goor.
- Grote Zaagbek. In januari 1 vrouwtje Ekkersweijer.
- Wespendief. - Op 7 mei 1 ex. t.p. De Hoort, Budel-Dorplein.
- Op 16 juni 1 ex. jagend Groote Heide.
- Op 2 sept. 1 ex. t.p. Cartier.
- Op 8 sept. 2 exx. overvliegend + 1 ex. t.p. Cartier.
- Zwarte Wouw. - 5 mei 1 ex. zuidwest, Strabrecht.
- Op 19 mei 1 ex. t.p. Groote Heide, Leende.
- Rode Wouw. - 30 april 1 ex. Galgeberg, Strabrecht.
- Op 26 mei 1 ex. Beuven.
- Op 20 okt. 2 exx. zuidwest, Strabrecht.
- Op 23 okt. 1 ex. zuidwest, Strabrecht.
- Sperwer. - Op 20 okt. 20 exx. overtrekkend Cartier.
- Op 22 okt. 33 exx. overtrekkend Strabrecht.
- Op 23 okt. 19 exx. overtrekkend Strabrecht.

Buizerd. - Op 21 okt. 93 exx. overtrekkend Strabrecht.
- Op 22 okt. 263 exx. overtrekkend Strabrecht.
- Op 23 okt. 88 ex. overtrekkend Strabrecht.

Visarend. - Op 11 juli en 5 aug. 1 ex. t.p. Beuven.
- Op 8 sept. 1 ex. overvliegend Cartier.
- Van 10 sept. tot 10 okt. 1 ex. aanwezig op het Biesven, een visvijver bij Eersel/Duizel. De vogel viste op het Biesven en sliep op het E-3-strand.
- Op 15 sept. 2 exx. E-3-strand.
- Op 16 sept. 1 ex. t.p. Beuven.
- Op 30 sept. maar liefst 4 exx. Visvijvers Valkenswaard.
- Op 17 sept. en 3 okt. 1 ad. ex. zuid, Strabrecht.
- Op 8 okt. 1 ex. overvliegend Bergeijk.
- Op 16 okt. en 4 nov. 1 ex. Visvijvers Valkenswaard.

Roodpootvalk. - Op 5 mei 1 adult vrouwtje Strabrecht.

Smelleken. - Op 9 sept. vrouwtje Beuven.
- Op 15 sept. 1 paar overtrekkend E-3-strand.
- Op 20 sept. mannetje Strabrecht.
- Op 3 okt. 1 vrouwtje t.p. en 1 vrouwtje zuidwest Strabrecht.
- Op 10 en 21 okt. vrouwtje Strabrecht.

Slechtvalk. - Op 20 okt. 1 ex. Strabrecht.
- Op 22 okt. 1 ad. mannetje zuidoost, Strabrecht.
- Op 8 dec. vrouwtje Beuven.

Korhoen. - In het voorjaar: 2 mannetjes + 3 vrouwtjes Neterselse Heide.
2 mannetjes + 2 vrouwtjes Cartier.
1 mannetje Groote Heide.
- Op 21 april mannetje Leenderbos.

Kwartel. - Op 3 juni 1 ex. roepend Postelseweg, Eersel.

Kraanvogel. - Op 17 maart 5 exx. overtrekkend Strabrecht.
- Op 21 okt. 28 exx. zuid, en 50 exx. zuidwest, Strabrecht.
10 à 15 exx. overtrekkend Veldhoven.
- Op 22 okt. 5 exx. t.p. Strabrecht.
- Op 24 nov. om 19.40 groep, aantal onbekend, overtrekkend Reusel.
- Op 25 nov. ± 100 exx. zuid, Eersel.

Scholekster. - Op 15 maart maximaal 55 exx. E-3-strand.

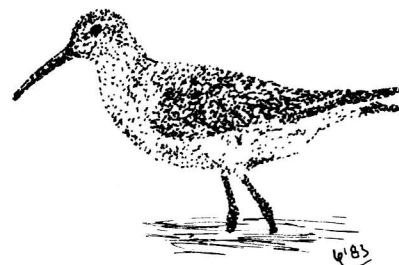
Kleine Plevier. - 2 broedparen Ekkersweijer.
- 1 broedpaar Landschotsche Heide, Middelbeers.
- Op 17 april 13 exx. Visvijvers Bergeijk.
Hier zeker 2 broedparen.
- Op 1 april en 28 april 2 exx. Hanevoet, Veldhoven.
Op 21 juni 1 ad. alarmerend hier.
- Op 29 juli 3 exx. Soerendonks Goor.
- Op 1 aug. 2 exx. Malpie en 4 exx. Soerendonks Goor.

Bontbekplevier. - Op 19 mei 3 exx. Beuven.
- Op 23 sept. 3 exx. (1 juv.) Beuven.

Goudplevier. - Op 11 maart 3 exx. noordwest, Eersel.
- In augustus 1 ex. Beuven.
- Op 8 sept. 1 ex. overvliegend Cartier.
- Van 14 t/m 21 okt. 1 ex. E-3-strand (aangeschoten).

Kanoetstrandloper. - Op 26 mei 4 exx. Beuven.

Kleine Strandloper. - Op 16 sept. 37/45 exx. Beuven, 3 exx. Soerendonks Goor.
- Op 26 sept. 44 exx. Beuven.
- Op 6 okt. 40 exx. Beuven.
- Op 2 nov. 2 exx. Soerendonks Goor.

Krombekstrandloper. - Van 16 t/m 30 sept. 1 ex. Beuven.

Bonte Strandloper. - Op 21 aug. 1 ex. Goorven.
- Op 13 sept. 3 exx. E-3-strand.
- Het hoogste aantal in sept. bij het Beuven was aanwezig
op 26 sept. nl. 33 exx.
- Op 30 sept. 2 exx. Klein Kraanven, Groote Heide.
- Op 6 okt. 12 exx. Beuven.
- Op 14 okt. 5 exx. Goorven.
- Op 16 okt. 1 ex. Soerendonks Goor.

Kemphaan. - Op 19 april 110 à 125 exx. Loozerhei, Budel-Dorplein.
- 20 april 75 à 100 exx. Loozerhei.
- Op 28 april 30 exx. Soerendonks Goor.
- Op 5 mei 20 exx. Landschot.

Watersnip. - 2 à 3 paar Collse Zegge, Eindhoven/Nuenen.
- Op 16 sept. 30 à 40 exx. Beuven.
- Op 20 okt. 80 exx. Soerendonks Goor.

Grauwe Franjepoot. - Op 12 okt. 3 exx. Goorven op 14 okt. nog 2 exx. aanwezig.

Grote Jager. - Op 19 sept. 1 ex. E-3-strand.

Zwartkopmeeuw. - 5 broedparen Ringselvennen, Budel-Dorplein.
- 0 à 1 broedpaar Goor/Flaes.
- Op 22 april 1 ex. Beuven.
- Op 6 mei 2 exx. (beide tweede zomer) Beuven.
- Op 15 mei 8 (sub)adulte + 3 eerste zomer, Ringselvennen.
- Op 31 mei 1 tweede zomer ex. Beuven.

Dwergmeeuw. - 16 juni 1 onvolwassen ex. Biesven, Groote Heide.

Zilvermeeuw. - Op 19 mei ± 800 exx. Ringselvennen.

Geelpootmeeuw. - 20 mei 2 adulte exx. Beuven.
- 5 sept. 1 adult ex. Beuven.

Drieteenmeeuw. - Op 21 okt. 1 juv. ex. E-3-strand. Dit is een zeer zeldzame waarneming in de Kempen.

Visdief. - Op 7 mei 2 exx. De Hoort, Budel-Dorplein.
- Op 24 juni 1 ex. Grootmeer, Vessem.

Zwarte Stern. - 8 broedparen Malpie.
- Op 29 april 5 exx. overvliegend Hapert.
- Op 8 juni 5 exx. Grootmeer, Vessem.

Velduil. - Op 3 nov. 1 ex. Soerendonks Goor.

IJsvogel. - Op 1 april 1 ex. De Baest, Middelbeers.
- Op 29 mei 1 ex. visvijvers Bergeijk.
- Op 16 juni 1 ex. Pastoorsweiwer + 1 ex. vloeiveiden Bergeijk.
- Op 1 juli 1 ex. visvijvers Bergeijk + 1 ex. vloeiveiden Bergeijk.
- Op 27 juli 1 ex. Goorven.
- Op 29 sept. 2 exx. Herbertusbossen Heeze.
- Op 30 sept. 1 ex. Malpie.
- Op 8 okt. minimaal 3 exx. visvijvers Bergeijk.
- Op 12 okt. 1 ex. Beers Broek.
- Op 16 okt. 2 exx. Visvijvers Valkenswaard.
- Op 16 nov. 1 ex. Hulsterbroek, Geldrop.

Kleine Bonte Specht. - 1 paar Collse Zegge.
- 1 paar langs Beatrixkanaal.
- Op 19 mei 1 ex. De Pan, Sterksel.
- Op 12 okt. 1 ex. Beers Broek, Netersel/Westelbeers.

Kuifleeuwerik. - 1 paar langs Heerbaan t.h.v. Cobbeek, Veldhoven.
- 1 paar achter bibliotheek, Veldhoven.

Strandleeuwerik. - Op 11 nov. 3 exx. Wintelre.
- Kleine invasie in de winter '90/'91 in de Kempen.

Oeverzwaluw. - 19 april 1 ex. Ringselvennen, Budel-Dorplein.
- Op 24 aug. en 31 aug. 1 ex. Soerendonks Goor.

Duinpieper. - Op 24 aug. 2 exx. west, Strabrecht.
- Op 25 aug. 1 ex. Cartier.
- Op 27 aug. 1 ex. t.p. Strabrecht.
- Op 3 sept. 3 exx. t.p. Strabrecht.

Roodkeelpieper. - Op 13 mei 1 ex. in volledig zomerkleed bij het Grafven,
Strabrecht. Na ± 1 minuut vloog de vogel in zuidelijke
richting weg.

Waterpieper. - Op 21 jan. 2 exx. Soerendonks Goor.
- Op 4 en 18 maart 5 exx. en op 31 maart 1 ex. Soerendonks Goor.
- Op 18 april 1 ex. Soerendonks Goor.
- Op 16 nov. 18 à 20 exx. Hulsterbroek, Geldrop.
- Op 16 dec. 3 exx. Visvijvers Valkenswaard.

Engelse Gele Kwikstaart. - Op 10 aug. mannetje Groote Heide.

Noordse Gele Kwikstaart. - Op 5 sept. mannetje Beuven.
- Op 22 sept. 2 exx. op akker bij E-3-strand.

Grote Gele Kwikstaart. - Op 26 aug. 1 ex. Boswachterij Hapert.
- Op 8 sept. 1 ex. Cartier.
- Op 9 sept. 1 ex. overtrekkend Beuven.
- Op 15 sept. 3 exx. overtrekkend E-3-strand.
- Op 16 sept. 1 ex. overtrekkend zuid, Beuven.
- Op 17 sept. 1 ex. overvliegend Eersel.
- Op 22 sept. 2 exx. Strabrecht.
- Op 30 sept. 1 ex. t.p. E-3-strand en
1 ex. overvliegend Eersel.
- Op 3 nov. 2 exx. Strabrecht.
- Op 16 nov. 1 ex. Hulsterbroek, Geldrop.
- Op 9 dec. 1 ex. Visvijvers Bergeijk.

Groenlandse Tapuit. - Op 16 sept. 1 paartje Beuven.
- Op 5 okt. 1 ex. Beuven.

Beflijster. - Op 18 april 1 ex. Soerendonks Goor.
- Op 2 mei vrouwtje Cartier.
- Op 26 sept. 1 ex. Strabrecht.

Kramsvogel. - 1 broedpaar in de nabijheid van de Visvijvers Bergeijk.
- Op 4 maart 2500 exx. fouragerend omgeving Achelse Kluis.

Sprinkhaanrietzanger. - In juni/juli 1 paar Oud Meer, Son.
- 1 paar Cartier.

Snor. - Op 19 april 2 zangposten Ringselven A, Budel-Dorplein.
- Op 21 april 1 zangpost Ringselven B, Budel-Dorplein.

Grote Karekiet. - Op 15 en 19 mei 1 zingend Ringselvennen.
- Op 20 mei mannetje zingend Hageven.

Witkopstaartmees. - Op 18 april 1 ex. De Pan, Maarheeze.
- Op 25 nov. 5 exx. Rouwven, Wintelre.

Glanskop. - 1 paar Grootte Heide E-3/E-9, Geldrop/Heeze.

Klapekster. - In januari en februari 3 exx. Strabrecht,
in maart en april hier 2 exx.
- In oktober en december weer 3 exx. Strabrecht.
- Op 20 okt, 3, 17 en 26 nov. 1 ex. Cartier.

Europese Kanarie. - Op 13 april 1 ex. overvliegend Eersel.
- Op 26 april 1 ex. overvliegend noordoost, Reusel.
- Op 6 mei 1 ex. overvliegend Meelakkers, Heeze.
- Op 20 okt. 2 exx. Cartier. en 1 ex. Strabrecht.
- Op 2 nov. 1 ex. Hulsterbroek.
- Op 3 nov. 1 ex. Cartier.
- Op 4 nov. 1 ex. Visvijvers Valkenswaard.

Putter. - Op 26 april 1 ex. zingend Reusel.
- Op 13 mei 1 ex. overvliegend Eersel.
- Op 22 sept. 1 ex. overtrekkend Cartier.
- Op 20 okt. 1 ex. Cartier en 1 ex. Strabrecht.
- Op 3 nov. 2 exx. Cartier en 14 exx. Strabrecht.
- Op 11 nov. 1 ex. Rouwven.

Frater. - Op 25 nov. 1 ex. bietenakker Wintelre.

Barmsijs. - Op 15 en 16 dec. 40 exx. parkeerplaats E-3-strand.
- Op 16 dec. enkele exx. Oeyenbos, Veldhoven/Knegsel en
20 + 3 exx. Neterselse Heide.

Witbandkruisbek. - Op 28 nov. 2 mannetjes + 2 vrouwtjes Moerbleek, Hooge
Mierde. Op 1 dec. 2 mannetjes hier. In de eerste week van
december werd 1 mannetje hier dagelijks waargenomen, en
verder nog regelmatig tot eind december.

Kruisbek. Deze soort werd zo vaak waargenomen dat ik hem niet in het overzicht
heb opgenomen. Pierre van de Wielen werkt aan een artikel voor de
Blauwe Klauwier over alle waarnemingen.

Grote Kruisbek. - Op 20 okt. 1 ex. Strabrecht.
- Op 28 nov. 1 ex. Geldrop.
- Op 1 en 6 dec. ± 20 exx. Neterselse Heide.
- Op 3 dec. mannetje, vrouwtje en juv. Herdersveld, Geldrop.

Goudvink. - In januari bevond zich 1 paar in de Huizingalaan, Eindhoven.
- In maart en augustus mannetje Ekkersweijer.
- Op 24 nov. paartje Soerendonks Goor.
- In de winter '90/'91 kleine invasie van 'Grote' Goudvinken.

Appelvink. - Op 19 mei 2 exx. overvliegend Groote Heide.
- Op 20 okt. 1 ex. Strabrecht.

Ortolaan. - Op 25 aug. 2 exx. west, Strabrecht.
- Op 27 aug. 2 exx. zuid, Strabrecht.
- Op 28 sept. 1 ex. west, Strabrecht.
- Op 3 okt. 1 ex west, Strabrecht.
- Op 12 okt. 1 ex. t.p. Beuven, Strabrecht.
- Op 3 nov. 1 ex. zuidwest Strabrecht.

IJsgors. - Op 30 sept. 1 ex. op akker bij E-3-strand.
- Op 20 okt. 1 ex. overvliegend Strabrecht.

Hierbij bedank ik de volgende vogelaars voor het inzenden van hun
waarnemingen: Piet van Happen, Tom Heijnen, Jan-Erik Kikkert, Jan Wouters,
Marco Bakermans, Chris van Turnhout, Bram Aarts, Frank Willems, Hein van
Kleef, Yves Martens en Gerrit Vink.

HENK HENDRIKS

ANALYSE VAN BRAAKBALLEN VAN RANSUILEN UIT DE OERLESE BOSSEN.

Bram Aarts

Op 15 augustus 1989 werden door mij in een naaldhoutperceeltje in de Oerlese Bossen (gemeente Veldhoven) braakballen verzameld op een roestplaats van Ransuilen. Enkele Ransuilen werden daarbij ook waargenomen.

BIOTOOP

Het perceeltje is in feite niet meer dan een "houtakker": dennen die in rechte rijen zeer dicht naast elkaar geplant zijn. De Oerlese Bossen worden gekenmerkt door een rijke afwisseling van stukjes loof-, naald- en gemengd bos met houtwallen ertussen. Als bijzondere elementen kunnen genoemd worden enkele volkstuintjes, een grasveldje met blokhut en een nat, ruig stukje met wilgen en populieren en veel ondergroei. Met name de loofbossen worden doorsneden door vele greppels. Aan de randen van de Oerlese Bossen liggen mais- en bietenakkers, weilanden en de dorpen Oerle en Zandoerle.

METHODE

Er werden ongeveer 62 braakballen verzameld, maar vele waren niet meer compleet (in stukken uiteengevallen). Deze braakballen werden pas een jaar later uitgeplozen en gedetermineerd.

Alle schedeldelen en onderkaken werden met Oostindische inkt genummerd (monnikenwerk!) zodat ze later makkelijker onderling te vergelijken waren en indien nodig, nog eens opnieuw te determineren.

De schedels en onderkaken werden gedetermineerd aan de hand van het zoogdierenboek (Lange, et al.

1986), waarbij af en toe ook gebruik werd gemaakt van de "Tabel voor Braakballenonderzoek" (Van der Straeten, 1978). Vooral ter vergelijking werd ook de tabel "Het determineren van Schedelresten van Zoogdieren in Braakballen van Uilen" (Husson, 1962) gebruikt. Het zoogdierenboek is echter het beste te gebruiken omdat het de meest actuele gegevens bevat (ook de gegevens uit de andere twee tabellen zijn er dus in verwerkt!).

Onmisbaar bij het uitpluizen zijn verder een scherpe pincet, een penseel (om het kauwvlak van de kiezen schoon te borstelen). Verder is ook wat lijm wel handig om meteen de uitgevallen tanden weer op hun plaats te zetten. Voor het determineren heb je een loepje (ongeveer 10x vergrotend) nodig en een schuifmaat die je tot op ééntiende millimeter af kunt lezen.

De schedelresten uit één braakbal werden niet bij elkaar gehouden, maar als rechter- en linkeronderkaak en schedel (=bovenkaak) zeker bij elkaar hoorden, werd dat wel vermeld.

RESULTATEN

De resultaten van het pluizen zijn samengevat in tabel 1. Omdat de onderkaken van Veldmuis en Aardmuis soms niet van elkaar zijn te onderscheiden (de maten vertonen enige overlapping), is er ook een categorie Veld/Aardmuis toegevoegd. Iets dergelijks geldt voor schedels van Veldmuis en Ondergrondse Woelmuis. De beide vogelresten (een onder- en een bovensnaveltje) zijn waarschijnlijk van mezen.

TABEL 1: Prooi-resten in 62 braakballen van Ransuilen uit de Oerlese Bossen.
S: = Schedel (bovenkaak), R: = Rechter onderkaak, L: = Linker onderkaak

SOORT:	S:	R:	L:	TOTAAL:	PERCENTAGE:
Huisspitsmuis	2	1	2	2	1,38
Rosse Woelmuis	1	2	1	2	1,38
Veldmuis	50	49	46	50	34,50
Aardmuis	23	40	37	40	27,60
Veld/Aardmuis	-	9	11	11	7,59
Veld/Ond. Woelmuis	14	1	1	14	9,66
Ondergrondse Woelmuis	2	2	2	2	1,38
Dwergmuis	-	1	-	1	0,69
Bosmuis	13	12	16	16	11,00
Huismuis	5	4	2	5	3,45
vogel	1		1	2	1,38
				145	100 %

BESPREKING

De resultaten van dit onderzoek heb ik vergeleken met die in een artikel van John Bruinsma, "Ransuilen in Son en hun menu", en met de gegevens uit de bovengenoemde determinatiewerken.

Spitsmuizen :

In tegenstelling tot Kerkuilen vinden Ransuilen spitsmuizen niet lekker, en je vindt ze dus ook nauwelijks terug in hun braakballen. De Huisspitsmuis is nog wel redelijk vertegenwoordigd, mogelijk komt dit door de aanwezigheid van een blokhut in het bos, waar redelijk wat Huisspitsmuizen voor zullen komen. Tevens zijn er voldoende boerderijen en woonhuizen in de buurt (Oerle en Zandoerle). Bosspitsmuizen zullen er echter ook wel voorkomen.

Rosse Woelmuis :

Deze soort komt ook maar weinig voor in braakballen van de Ransuil. Je zou daaruit kunnen concluderen dat de Rosse Woelmuis zeldzaam is, maar iedereen die wel eens met life-traps muizen heeft gevangen, weet dat dit niet waar is: van alle muizen wordt de Rosse Woelmuis (bijna) het meest gevangen !

Voor de inventarisatie van het voorkomen van de Rosse Woelmuis is braakballenonderzoek van Ransuilen dus niet erg geschikt. Waarom de Rosse Woelmuis nauwelijks gegeten wordt door Ransuilen is mij een raadsel. Want zijn bovengrondse levenswijze en veelvuldige voorkomen maken van hem een gemakkelijke prooi. Dit in tegenstelling tot Aardmuis en Ondergrondse Woelmuis, die in hetzelfde biotoop voor kunnen komen, maar door hun ondergrondse levenswijze veel moeilijker te pakken zijn. Toch wordt met name de Aardmuis veel gegeten door Ransuilen!

Veldmuis en Aardmuis :

Deze twee soorten komen het meeste voor in braakballen van Ransuilen, de Veldmuis iets meer dan de Aardmuis. De biotopen van Veld- en Aardmuis zijn gedeeltelijk hetzelfde, waarbij de Aardmuis meer van een vochtige omgeving houdt en de Veldmuis meer van een droge.

In tegenstelling tot de Veldmuis komt de Aardmuis ook wel in het bos voor (vooral aan de randen), en hier deelt hij dit biotoop met de Rosse Woelmuis en de Ondergrondse Woelmuis (zie verderop). De onderkaak van Veld- en Aardmuis zijn niet

altijd met zekerheid van elkaar te onderscheiden, vandaar het vrij hoge percentage Veld/Aardmuis.

Ondergrondse Woelmuis :

Een leuke soort, die in Nederland de noordgrens van zijn areaal bereikt (in België vrijwel overal en plaatselijk vrij talrijk aanwezig). Hij komt in Nederland alleen in Noord-Brabant, Limburg en Zeeuws-Vlaanderen voor.

De Oerlese Bossen en omgeving lijken vrij ideaal voor de Ondergrondse Woelmuis: kleinschalig, heterogeen cultuurlandschap met een grote verscheidenheid aan biotopen. Deze woelmuis komt daar voornamelijk voor in zoomvegetaties en lintvormige landschapselementen met een dichte grassen/kruidentlaag; ook in (hooggelegen) wei- en bouwland en in licht loofbos.

De Ondergrondse Woelmuis is door zijn voornamelijk ondergrondse levenswijze voor zowel de Ransuil als de mens moeilijk te vangen. Toch kan braakballenonderzoek een belangrijke bijdrage leveren aan de studie van het verspreidingsgebied van de Ondergrondse Woelmuis.

Dwergmuis :

De Dwergmuis komt voor in gebieden met een hoogopgaande, dichte bodembedekking (zoals graanvelden, braamstruweel en ook wel kreupelhout en houtwallen). Ze klimmen veel en maken een bolvormig nest in de struiken. Ze zijn dus ook niet zo gemakkelijk te vangen. Dit blijkt ook uit de tabel: er werd slechts 1 Dwergmuis gevangen. 's Winters leven Dwergmuizen echter meer op de grond, dan worden ze dus ook meer gevangen door Ransuilen. Bruinsma vond in de winter hogere percentages (5-8%) dan in september (2,6%).

Bosmuis :

Bosmuizen komen algemeen voor, en ze worden ook met life-traps veel gevangen. Het in de Oerlese braakballen gevonden aandeel van 11% is vrij normaal. In de winter kan dit

percentage oplopen tot ruim 30 %, want dan zijn Bosmuizen ten opzichte van bijvoorbeeld Veldmuizen erg actief en dus een makkelijkere prooi voor de Ransuil.

Huismuis :

Huismuizen worden in de Oerlese Bossen vrij veel geslagen door de Ransuil. Dit komt waarschijnlijk door het in de direkte omgeving voorkomen van een blokhut en de dorpen Oerle en Zandoerle. Ook komen Huismuizen wel buiten in het bos voor (in de herfst trekken ze dan echter vaak naar de menselijke bewoning om daar te overwinteren).

Vogels :

Vogels waren in deze partij braakballen slecht vertegenwoordigd, want normaal gesproken maken ze toch een redelijk groot deel uit van het menu van de Ransuil. Dit is echter sterk afhankelijk van het seizoen. De braakballen van de Oerlese Bossen werden in augustus verzameld, dus de meeste braakballen zijn in het broedseizoen van de zangvogels geproduceerd. De vogels gedragen zich dan zeer onopvallend, met als gevolg dat er weinig door Ransuilen geslagen worden, ondanks het hoge percentage juveniele zangvogels dat aanwezig zal zijn. Een andere verklaring is dat zangvogeltjes 's nachts moeilijk te vangen zijn, omdat ze goed verstopt in dichte bomen en struiken slapen. Maar dit probleem doet zich in alle seizoenen voor en het geeft dus geen goede verklaring voor het lage percentage vogels in deze partij braakballen.

LITERATUUR:

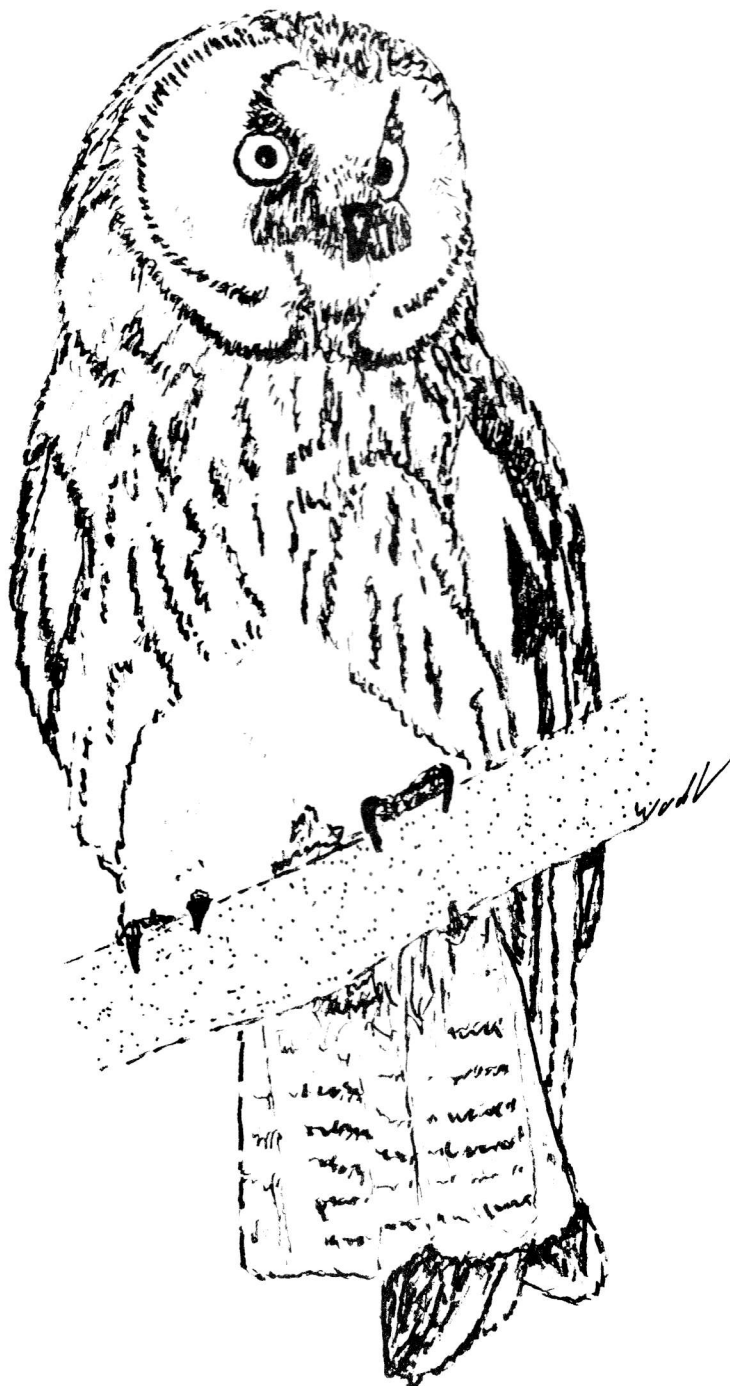
--Bruinsma, J., 1987. Ransuilen in Son en hun menu. Roodborsttapuit 6(2): 63-72.

--Husson, A.M., 1962. Het determineren van schedelresten van zoogdieren in braakballen van uilen. Leiden: Zoölogische Bijdragen 5.

--Lange, R., et al., 1986. Zoogdieren van de Benelux. Herkenning en onderzoek. Jeugdbondsuitgeverij.

--Van der Straeten, E., 1979. Tabel voor Braakballenonderzoek. Turnhout: Wielewaaljongeren.

BRAM AARTS

MET YVES OP STAP

TWEE DAAGJES TIENERTOEREN

Zondag 29 december 1991 zaten Kees en ik om 8.00 uur in de trein naar Zaltbommel. Op naar de Kil van Hurwenen, bekend in heel Nederland en België om zijn ganzen. Nou, die zouden we dan ook zien ook. We stapten in Bommel uit de trein en tikten mee al een zool Putters. Typisch is dat, in de Kempen zie je zelden een Distelvink, dan trein je een half uurtje, en ze vliegen je om de oren. Op weg naar de Kil zagen we ook nog Kramsvogels en een Torenvalk en vlogen er wat Kolganzen over.

Bij de dijk aangekomen zagen we honderden Smienten, een paar Scholeksters, Kolganzen, Grauwe Ganzen, Wilde Zwanen, Kuifeenden, Wintertalingen, Grote Mantelmeeuwen, Stormmeeuwen, Dodaarzen, Futen, Aalscholvers en een Buizerd. De Kil zelf was afgesloten dus liepen we er omheen. We kwamen bij een weiland waar een paar honderd Kol- en Rietganzen zaten. Deze werden later opgejaagd door twee gozers in een auto. Met een enkel, internationaal bekend, gebaar hebben we ze duidelijk gemaakt wat we van ze vonden. De boodschap is overgekomen. We liepen terug over de dijk en werden aangevallen door een Duitse Herder en een Dobermann. Na enig overleg is besloten om ze te laten leven (overlegd tijdens het rennen).

Rond 14.00 uur waren we alweer in Eindhoven. We hadden die dag nog niet genoeg gezien, daarom fietsten we maar door naar de Collse Zegge om

kraaien te tellen. Die zaten er weinig, maar wel Kauwen, zo'n 500. Ook vloog er een hele zwerm Spreeuwen, die konstant werd belaagd door twee Sperwers. Prachtig gezicht, een groep van een paar duizend vogels die een Sperwer probeert te ontwijken. Op de terugweg zagen we nog net in de schemer een Steenuil vliegen. We hadden de helft er op zitten.

De volgende dag zaten we dus weer in de trein. Ditmaal op weg naar de pier van IJmuiden. Niet de beste tijd voor de pier, maar er schijnt daar altijd wel wat leuks te zien te zijn en zo ook deze keer. Om 10.00 uur arriveerden we. Het was een beetje heilig, maar toch nog wel aardig zicht. Op het strand was het geluk met ons. Een groep van zo'n 50 groenlingen en fraters maakten de ochtend al geslaagd. (Alhoewel we natuurlijk niet van plan waren het hierbij te laten). Verder zaten er op het strand een groep Zilverplevieren, Bonte Strandlopers, Grote en Kleine Mantel- en irritante meeuwen.

Vlakbij de pier wederom boffen: een groep van zo'n 20 Sneeuwgorzen. Helaas waren ze wel wat schuw. Maar je kent ons. Met wat geduld en doorzettingsvermogen hadden we ze toch mooi in the picture. Intussen waren we de pier opgeklommen waar we wat Oeverpiepers en Paarse Strandlopers zagen. Ook observeerden we een paar honderd vissers en wat snotjongens met vuurwerk. Dit laatste was wel jammer. De

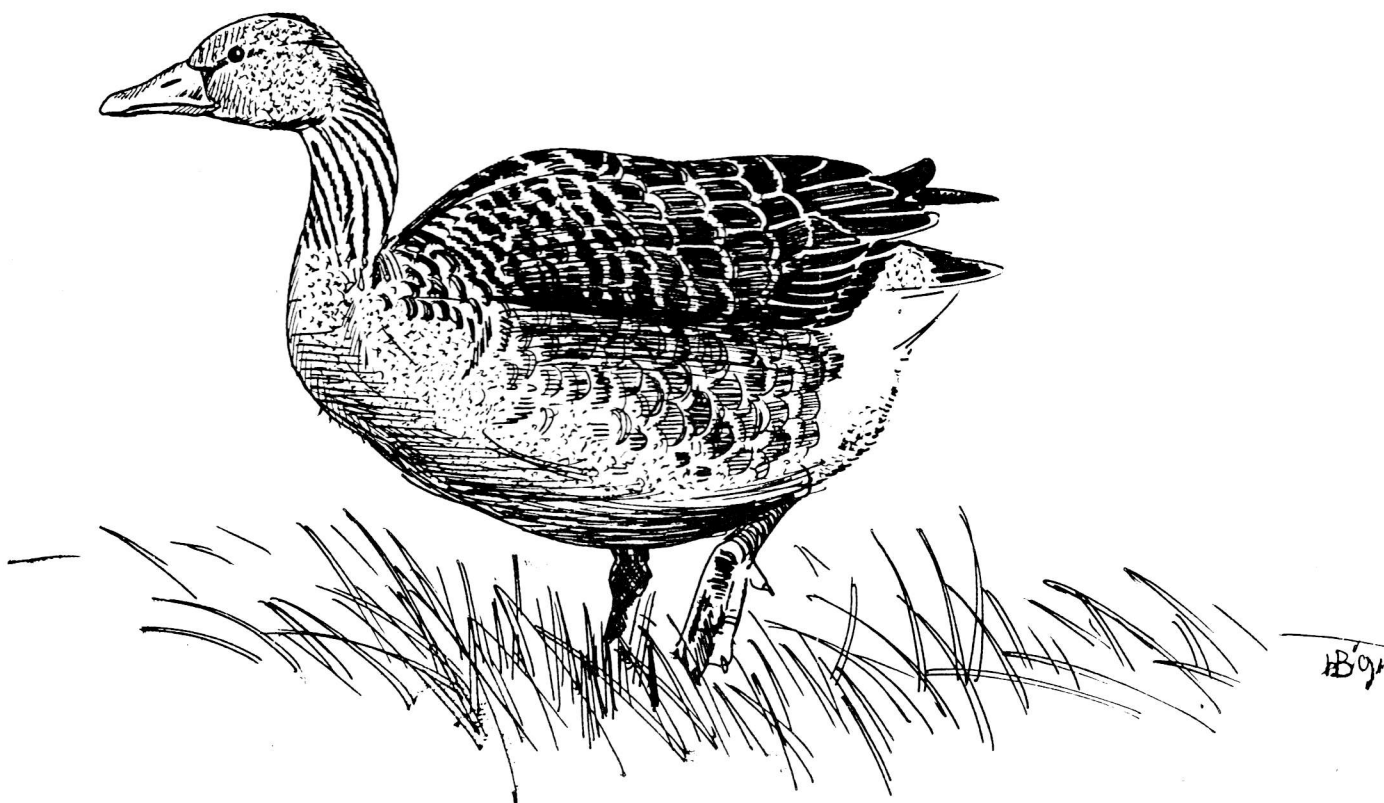
pier en omgeving was interessant: behalve de genoemde lopers en piepers ook nog een Scholekster, een paar Aalscholvers, 8 Middelste Zaagbekken, 3 Steenlopers, 4 Roodkeelduikers, 3 Roodhalsfuten, Eidereenden in prachtkleed (en dat is dus echt prachtig), 10 Futen en 8 Toppereenden.

Aan het eind aangekomen attendeerde een vogelaar ons op een Zeekoet (in zomerkleed). Een zwarte wel te verstaan, maar dan wel van de olie. Hij zat op een steen vlakbij het water. Met enig geklauter kon ik erbij komen. Ondanks dat hij zich makkelijk liet vangen (hij kón in zee springen), zat er toch nog wel pit in. Hij pikte naar mijn

ogen maar gelukkig had ik mijn kontaklenzen in. Aangezien het ons zinloos leek het beest de hele pier af te dragen, heb ik zijn nek omgedraaid.

Na deze toch wel lullige ervaring zijn we op de punt wat gaan drinken en hebben we genoten van het mooie uitzicht: langsvarende olietankers. Ook kregen we nog gezelschap van een NJN-er in camouflagepak. Legergroen is toch de favoriete kleur van die gozers. Totdat we in de bus stapten, lukte het ons dan ook niet deze fiep van ons af te schudden. Het was donker toen we in de trein zaten en we op twee geslaagde dagen konden terugzien.

YVES MARTENS

VOOR U GELEZEN

Jan Wouters

In het nestkastenverslag van 1991 heb ik al gewezen op het lage broedsucces van de mezen ten gevolge van het slechte weer tijdens het broedseizoen. Er komen nu meer gegevens los over vorig jaar. Die bevestigen dat het voor veel soorten een slecht broedseizoen was.

In het maartnummer van BTO-News staan de resultaten over 1991 van het monitoren met behulp van de methode van de Constant Effort Sites (CES). Bij de CES-methode vergelijkt men van jaar tot jaar de vangsten van zangvogels. Gedurende twaalf ochtenden, gelijkmatig gespreid over de periode van mei tot en met augustus, worden met mistnetten op een aantal vaste plaatsen vogels gevangen en geringsd.

Door elk jaar op zo'n gestandaardiseerde manier te vangen, krijgt men mooi vergelijkingsmateriaal van de vogels die gedurende en na het broedseizoen aanwezig zijn. Het spreekt vanzelf dat met deze methode alleen soorten gevolgd kunnen worden die met de mistnetten worden gevangen.

Er kan een vergelijking gemaakt worden van de aantallen volwassen vogels die elk jaar worden gevangen. Dit moet resultaten geven die vergelijkbaar zijn met de Common Bird Census: de Britse voorloper van het BMP van SOVON. Maar met de CES-methode kan men ook meer te weten komen over het broedsucces omdat er ook jonge vogels worden gevangen.

1991 blijkt voor veel soorten een broedseizoen te zijn geweest met minder broed-

paren en dus ook minder jongen dan 1990. Van de 23 algemene soorten was er slechts één waarvan er in 1991 niet minder adulte exemplaren werden gevangen dan in 1990. Bij vijftien soorten was de afname statistisch significant. Dit zijn Winterkoning, Heggemus, Roodborst, Merel, Zanglijster, Rietzanger, Kleine Karekiet, Grasmus, Tuinfluiter, Zwartkop, Tjiftjaf, Fitis, Pimpelmees, Goudvink en Rietgors. De achteruitgang van de standvogels wordt toegeschreven aan het winterweer in februari. De lange-afstandstrekkingen hadden te maken met grote droogte in het winterkwartier en stormen op de terugweg.

Er waren van de meeste soorten kleinere aantallen jongen in 1991 dan in 1990, wat met minder oude vogels te verwachten is. Toch kenden sommige soorten een groter broedsucces: een hoger percentage jongen in 1991. Dit gold voor Merel, Zanglijster, Tuinfluiter, Zwartkop en Goudvink. De eerste twee soorten profiteerden waarschijnlijk van het natte weer in mei en juni: er waren meer wormen beschikbaar. De Fitis kende in 1991 het laagste percentage jongen dat ooit met de CES-methode is waargenomen, mogelijk ook het gevolg van het natte koude weer in mei en juni.

In Ringing & Migration van december 1991 staat een artikel wat mooi aansluit bij het voorgaande stukje. Het is een verslag van een onderzoek naar de vraag of het percentage jongen dat wordt gevangen met de CES-methode een goed beeld geeft van het werkelijk

aanwezige aantal jongen. Daarvoor werd in een bosgebied gevangen en geringd volgens de CES-methode. In het bos hingen een groot aantal nestkasten en alle nestjongen daarin werden geringd. Bovendien werden de nesten van Merel en Zanglijster, die gevonden werden tijdens het rondgaan langs de nestkasten, geregistreerd en de jongen erin ook geringd. Verder werden de broedvogels nog geïnventariseerd voor de Common Bird Census.

Voor drie van de vier in het onderzoek betrokken soorten werd er een positieve correlatie gevonden tussen het aantal geringde nestjongen en het aantal later in het seizoen met mistnetten gevangen jonge exemplaren. Dit was bij Koolmees, Pimpelmees en Merel. De Zanglijster vertoonde geen significante correlatie, mogelijk door het kleine aantal

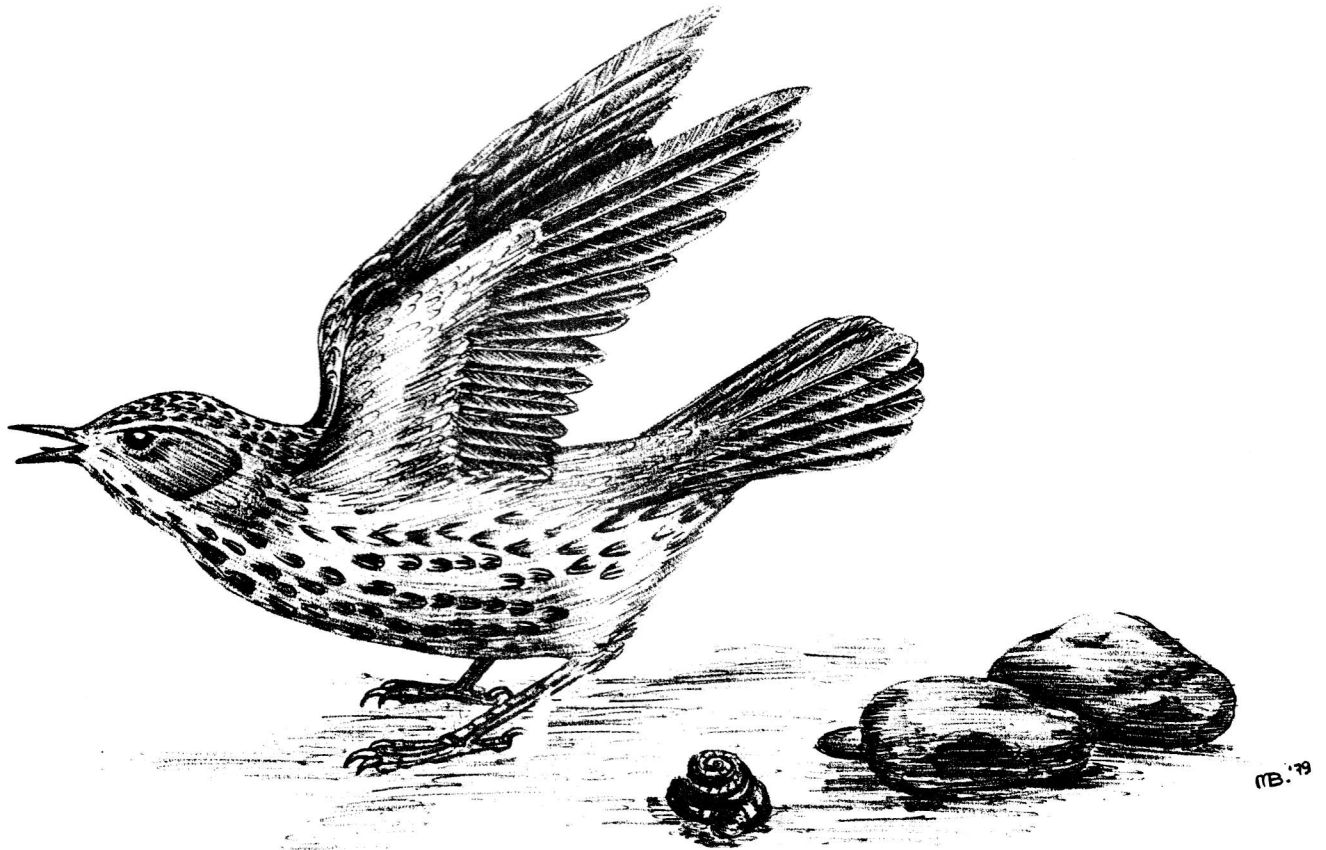
gevangen jonge vogels.

Van de Merel en Zanglijster werd naar schatting nog geen 10% van de nesten gevonden. In overeenstemming daarmee is het lage percentage wat werd teruggevangen van de geringde nestjongen: resp. 0 % en 5 %.

Bij de Koolmees en de Pimpelmees zat 35 % respectievelijk 40 % van de vastgestelde territoria bij nestkasten. Het percentage teruggevangen geringde nestjongen lag ook heel aardig in die buurt: 37 % en 39 %.

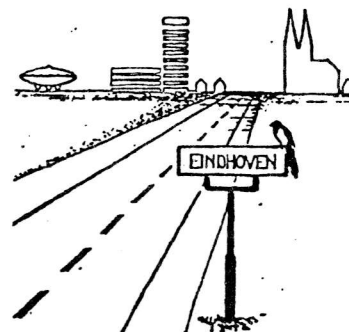
Het mag dus aangenomen worden dat de aantallen jongen die met de CES-methode worden vastgesteld, representatief kunnen zijn voor de werkelijk aanwezige hoeveelheid jonge vogels. Het is dan een geschikte methode voor het schatten van het broedsucces per jaar.

JAN WOUTERS

VOGELS VAN DE STAD

Willem Veenhuizen

BIJZONDERE WAARNEMINGEN STAD BINDHOVEN: OKTOBER 1991 TOT EN MET FEBRUARI 1992

DATUM	AANTAL	SOORT	BIJZONDERHEDEN + PLAATS	WAARNEMER/STER
101191	±120	Kramsvogel	Karpendonkse Plas, naar west	WV, JvD
1011	12	Wintertaling	Karpendonkse Plas	WV, JvD
1011	2	Boomkruiper	parkje Geestenberg	WV, JvD
1511	1	Ransuil	Bussele, laag overvliegend	JvD
1611	1	Grote Gele Kwikstaart	Karpendonkse Plas	KH
1611	3	Kuifleeuwerik	Gandhilaan, foeragerend	WV, PM
1911	1	Buizerd	J. van Maerlantlaan, naar zuidwest	YM
2111	1	Havik	P. Dondersstraat, mannetje	YM
1312	4	Kuifleeuwerik	Gandhilaan, ook op lantaarnpaal	YM
1512	1	Putter	Dorgololaan	YM
2012	1	Kuifleeuwerik	Tongelresestraat/Bindhovens Kanaal	YM
010192	1	Goudvink	Dommelpantsoen	YM
0901	1	Putter	Genneper Watermolen	YM
1201	20	Wintertaling	Karpendonkse Plas	HK
1601	61	Tafeleend	Karpendonkse Plas	HK
eind01	3	Grote Zaagbek	Zandvanger Hanevoet	JNM
2202	1	Kleine Bonte Specht	Eckartse Bos	YM
2302	4	Ringmus	Eisenhowerlaan/Celebeslaan	WV
2302	1	Grote Gele Kwikstaart	Karpendonkse Plas	HK
2702	3	Bergeend	Zandvanger Hanevoet	YM
2702	2	Kuifleeuwerik	Kabelstraat	HK

Afkortingen van de waarnemers: JvD: Jack van Diemen, KH: Kees Hendriks, JNM: Jeugdbond voor Natuur- en Milieustudie, HK: Huub Knubben, YM: Yves Martens, WV: Willem Veenhuizen, PM: Pierre Marechal.

Met dank voor de ingezonden waarnemingen, die betrekking hebben op de bebouwde kom van Eindhoven en omgeving!

VOGELVARIA

ROODBORSTTAPUITEN IN CULTUURLAND

Op de vergadering van 20 december maakte Tom Heijnen de resultaten bekend van het BSP-broedvogelproject van de jaren '87 - '90. Bij de Roodborsttapuit viel op dat bijna alle broedgevallen zich in de bekende natuurgebieden (vooral heidevelden) bevonden. Het overgrote deel van de Roodborsttapuiten zal tegenwoordig dus inderdaad in dergelijke terreinen broeden.

Dat er zich toch nog altijd Roodborsttapuiten ophouden in het agrarische cultuurland, bleek toen ik in de jaren '89 en '90 regelmatig in het zuiden van de gemeente Veldhoven vogelde. Zonder dat ik speciaal op Roodborsttapuiten lette, vond ik in 1989 toch 9 en in 1990: 8 territoria.

Deze territoria waren voornamelijk gesitueerd in de "Dommelbeemden" en rond het natuurreservaatje "De Hogt". In dit gebied bevinden zich nog enkele redelijk kleinschalige landbouwgebiedjes, met wat ruige sloten en heggen. Eén (succesvol) broedgeval vond zelfs plaats in het groentetuintje van een boerderij. Het werkelijke aantal broedparen zal hoger zijn, want de gevonden broedgevallen berusten op toevalstreffers, en lagen deels in andere gebieden.

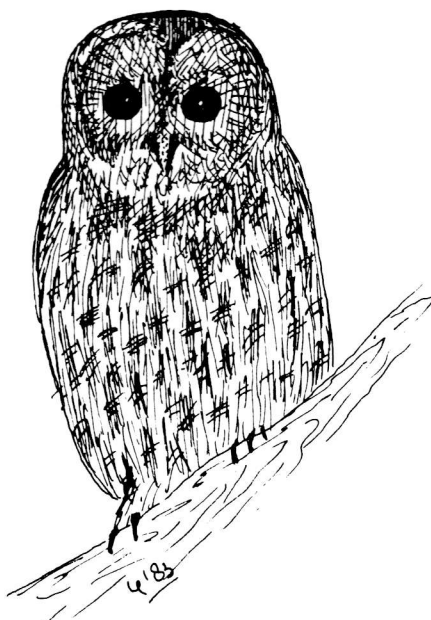
Waarschijnlijk zijn er in de Kempen nog wel meer van dit soort oude, vrij kleinschalige gebieden te vinden (met name langs riviertjes e.d.), en zal de Veldhovense situatie niet uniek blijken te zijn.

BRAM AARTS

PECHVOGEL OF GELUKSVOGEL?

In de Blauwe Klauwier jaargang 16 no.2 beschreef ik het geval van de nestkast met jonge Bosuilen, die gekraakt was door Kauwen. Het ene jong was uit het nest gegooid en het andere was bijna levend begraven onder de takken van de nestelende Kauwen. Omdat dit laatste uilskuiken nog goed gezond leek, heb ik het geringd, nadat ik de meeste takken uit de kast had verwijderd. Maar het lijkt erop dat die uil voor het ongeluk geboren is. Op 21 februari 1991 werd hij namelijk door koude verzwakt gevonden in Ravels (België). Ik vermoed dat hij is opgelapt. Want de terugmeldingsbrief vermeldt dat de vogel weer vrijgelaten is nadat hij een tijd is vastgehouden. Deze pechvogel heeft dus al twee keer het geluk gehad juist op tijd door mensen gevonden te zijn, die hem van een wisse dood redden.

JAN WOUTERS

SIBERISCHE TALING OP HET SOERENDONKS GOOR

Op 13 oktober 1991 was ik met Chris van Turnhout en Frank Willems aan het vogelen bij het Soerendonks Goor. Er zaten nogal wat eenden op het Goor. Toen we die met de telescoop eens wat beter bekeken, ontdekten we behalve twee Zomertalingen ook nog een grote taling met een verticale donkere oogstreep: ongeveer zoals de "baardstreep" van een Slechtvalk. Nadat ik en Frank de vogel even hadden bekeken, vlogen alle eenden op omdat een paartje Blauwe Kiekendieven fanatiek boven het Goor aan het jagen was. Hierna konden we de taling niet meer terugvinden.

Het was een vrouwtje of een on-volwassen vogel, maar volgens de Tirions vogelgids die we bij hadden, zou een adult vrouwtje Siberische Taling naast een verticale oogstreep ook altijd een duidelijke witte vlek bij de snavel moeten hebben, als een mannetje Brilduiker. Deze hadden we niet gezien, en dus bleef de determinatie onzeker.

Zaterdag 19 oktober belde Frank mij echter op en vertelde dat hij de vogel op woensdag 16 oktober weer teruggevonden had. Doordat er toen op het Soerendonks Goor gejaagd (!) werd, had hij de vogel maar enkele seconden kunnen bekijken. Intussen was ik ervan overtuigd dat de vogel zeker geen Winter- of Zomertaling was, en ik waarschuwde alsnog enkele mensen.

Maandag 21 oktober kon de vogel door Pierre van de Wielen en Wil Beeren echter niet meer teruggevonden worden; er was dat weekend veel doortrek van eenden geweest, en ook latere bezoeken leverden niets op. Wel werd er die maandag door Pierre en Wil een mogelijke Blauwvleugeltaling ontdekt. De vogel werd echter niet in de vlucht gezien en de determinatie was daardoor niet voor 100% zeker.

Beschrijving van de Siberische Taling (13 oktober):

- Formaat: duidelijk groter en minder slank dan Winter- en Zomertaling. Lag ook hoger op het water. In de literatuur worden de volgende maten opgegeven: Wintertaling 36 cm, Zomertaling 38 cm, Siberische Taling 40-42 cm.
- Snavel: groter en langer dan Winter- en Zomertaling. Geheel donkergrijs, zonder lichtere basis.
- Verticale oogstreep: als adult vrouwtje in Tirions vogelgids.
- Borst: duidelijk grover gevlekt dan Winter- en Zomertaling.
- Oogstreep en wenkbrauwstreep niet opvallend anders dan Wintertaling.
- Geen witte buitenste onderstaartdekveren als Wintertaling.

Bij naspeuringen in de literatuur vond ik in "Wildfowl" een plaatje en beschrijving van een juveniele Siberische Taling en tevens van een adult mannetje in eclipskleed. Dit wierp een geheel nieuw licht op de vogel die we op het Soerendonks Goor gezien hadden.

Juveniele Siberische Talingen blijken namelijk geen duidelijke koptekening te hebben: geen witte vlek bij de snavel, maar ook geen donkere verticale oogstreep. Tevens bleek dat de verticale oogstreep bij adulte vrouwtjes een zeer variabel kenmerk is; dit in tegenstelling tot de witte vlek bij de snavel, die altijd aanwezig zou moeten zijn. Deze streep vormt een afspiegeling van de zeer opvallende koptekening van het mannetje in zomerkleed. In eclipskleed lijkt het mannetje op het vrouwtje, maar de witte vlek bij de snavel ontbreekt en tevens is het mannetje dan wat roodbruiner van kleur.

Waarschijnlijk is de Siberische Taling die wij gezien hebben een onvolwassen vogel geweest, die door rui al enkele adulte kenmerken begon te krijgen, zoals een verticale oogstreep. Het zou echter ook een ruiende volwassen vogel kunnen zijn. Het is overigens niet zeker dat de vogel van wilde origine was. Wilde Siberische Talingen blijken echter geneigd te zijn vrij veel rond te zwerven, met name de jonge vogels, en de soort behoort tot de officiële Nederlandse vogellijst.

BRAM AARTS

EN WIJ MAAR TELLEN!

Op vrijdag 27 december 1991 reed ik over de Groote Heide. Mijn aandacht werd al snel getrokken door twee heerschappen die met veel kabaal achter een Zwarte Kraai aan het rennen waren. Vreemd, dacht ik, want die piet vliegt toch gewoon weg. Maar dat was dus ook de bedoeling.

Boven de kraai vloog namelijk a female peregrine (een vrouwtje Slechtvalk, red.) Zodra de kraai uit de dekking was, dook de valk er vol bovenop. Het arme beest had geen schijn van kans. De mannen renden naar de vogels, die intussen geland waren, en de Slechtvalk werd ontkoppeld van de kraai. Deze lieten ze gewoon liggen en Falco peregrinus werd beloond met een homp vlees. Intussen kwam een derde man aanlopen met een vrouwtje Havik op zijn arm.

Ook ik was naar hen toe gelopen, want die beesten wilde ik wel eens van dichtbij bekijken. Helaas was de pret van korte duur, want ze vertrokken al gauw naar een stuk heide waar ik niet mocht komen. Ik heb ze ook niet meer terug gezien. Een milieuvriendelijke kraaidestruktiemethode?

YVES MARTENS

POST UIT ENGELAND

Uit Engeland ontvingen we het volgende bericht:

Hoi vogelaars,

We hebben onze eigen jaarvergadering, hier in Dorset. Daar zijn we nooit eerder geweest. Het gaat erg goed, een beetje anders dan Polvocamp, maar zo is het! We hebben stukjes landschap gevonden, erg Brabants, met heide en moeras.

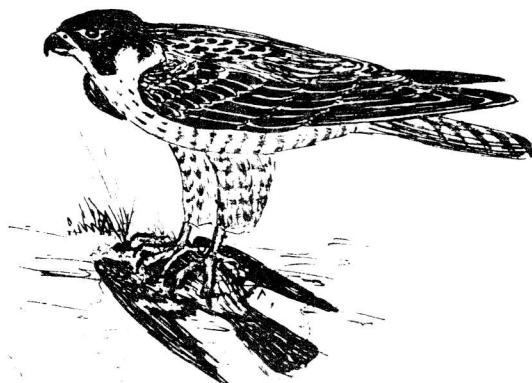
De vogeling in Engeland gaat, natuurlijk, langzaam in nummer en soort. In '91 hadden we 170 soorten en geen Buizerden sinds januari! Maar nu is het 1992 en het moet beter worden.

We missen jullie vriendschap, puzzeltjes en, ook, de lezing. Geen bonte avond, we betreuren dat; zeker geen uitsmijters rondom middernacht. Maar we missen de stampot meest van alles!

Het allerbeste voor 1992.

Hou doe,

JIM en SARA

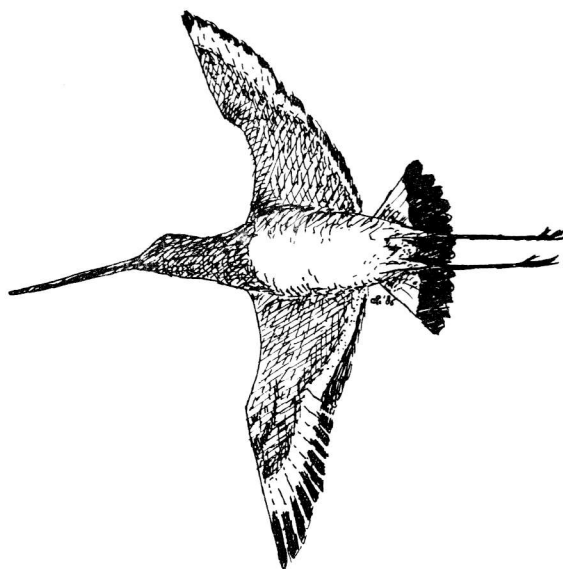

WIST U DAT . . .

- Wie de jaarvergadering gemist heeft, een slechte start heeft gemaakt.
- De feestcommissie het weer 100 % voor elkaar had.
- We met leuke opdrachten naar België zijn gestuurd.
- Er zelfs voor iedereen Belgische franken bij zaten.
- Je dit alleen bij VWG De Kempen mee kunt maken.
- De enige echte eierbakker dit jaar ontbrak.
- Pieter door griep was geveld.
- Albert met toestemming van Pieter het bakken van de eieren heeft overgenomen.
- Hij misschien wel eens een grote concurrent van Pieter kan worden.
- We dit in 1993 maar eens moeten bekijken.
- Er verandering in het bestuur heeft plaats gevonden.
- Albert Vrijaldenhoven en Huub Knubben de zaak zijn komen versterken.
- Guus Nas het bestuur na vijf jaar heeft verlaten.
- Hij al die tijd zijn zaakjes zeer goed voor elkaar had.
- Hij zich voor de VWG zal blijven inzetten, Guus kennende.
- De nieuwe lokatie een hele verandering is.
- Het voor velen een hele gewenningstijd zal vergen.
- De tijd alles zal leren.
- Peer en zijn helpers stug doorwerken aan de oeverzwaluwenwand.
- Hij regelmatig hulp kan gebruiken.
- Het biologisch secretariaat dit jaar de inventarisatiegegevens eens op tijd hoopt te krijgen.
- Ieder jaar zeuren om de gegevens flauw wordt.
- Iedereen verslagen wil zien.
- Die niet zonder gegevens gemaakt kunnen worden.

Houdoe,

PIET

INHOUD: jaargang 18 no. 1 (1992)

Henk Hendriks	Bijzondere waarnemingen in de Kempen in 1990.	1
Bram Aarts	Analyse van braakballen van Ransuilen uit de Oerlese Bossen. .	10
Yves Martens	Met Yves op stap: twee daagjes tienertoeren.	14
Jan Wouters	Voor U gelezen.	16
Willem Veenhuizen	Vogels van de stad: Bijzondere waarnemingen stad Eindhoven: oktober 1991 tot en met februari 1992. .	18
VOGELVARIA		
Bram Aarts	Roodborsttapuiten in cultuurland.	19
Jan Wouters	Pechvogel of geluksvogel?	19
Bram Aarts	Siberische Taling op het Soerendonks Goor.	20
Yves Martens	En wij maar tellen.	21
Jim en Sara	Post uit Engeland.	21
Piet van Happen	Wist U dat...	22

Tekeningen: E. van Asseldonk
M. Bakermans
H. Bierens
J. van Dooren
L. Peeters
W. van de Voort